

met de voorstelling van het verhaal, niettegenstaande de inkleeding door de fantasie. Wel is de schrijver afhankelijk in vele bladzijden van het boek van Dörthe Ulmer-Stichel. Toch blijft hij origineel, en hoe aandachtig en kritisch men ook het verhaal volgt, slechts hier en daar in een kleine detail kan men een lichte historische onjuistheid ontmoeten in de voorstelling van het middeleeuwsch milieu.

« De Profeet » is een meesterwerk in zich, al past het boek niet in eenieders handen.

A. E.

* * *

Dr. P. Em. VALVEKENS, O. Praem., *Philips II. Koning van Spanje, Vorst der Nederlanden*, (Historische bibliotheek). Brugge « De Kinkhoren », 1944, 237 blz. in 8°.

Deze twee laatste jaren was de activiteit van Dr. Em. Valvekens bijzonder vruchtbaar : *De onbekende Keizer Karel V*, — *Norbert van Gennep*, — *Arnold van Leeftael* verschenen in één jaar tijdspanne. Met reden mochten we van hem nog meerdere interessante werken verwachten. Na 15 jaren dokumentatie had hij zich ingewerkt in de 16de eeuw en was zijn geest gerijpt tot publicatie. Vol verwachting zagen wij op naar de vrucht van deze jarenlange inspanning en wetenschappelijke arbeid. Het mocht niet zijn. Dit rijksbelovende leven werd afgesloten met de publicatie van *Philips II*.

Merkwaardig mag de evolutie heeten die de studie, inzonderheid de karakterstudie over *Philips II* de laatste jaren heeft doorgemaakt. Klaarder komt nu het beeld van dezen souverain naar voren in de sereene grootheid als vorst, die getrouw aan zijn gestelde levens- en regeeringsprincipiën veel van zijn idealen en plannen heeft zien doodloopen op kleinmenselijke belangen en politieke hetzen.

Een degelijke studie over *Philips II* veronderstelt een grondige kennis der ingewikkelde en omstreden 16de eeuw. Voor deze taak was Dr. P. Em. Valvekens opgewassen. Met kennis van zaken en met piëteit verhaalt ons de Schrijver het levensbeeld van den vorst vanaf diens jeugd over de troebele jaren in de Lage Landen heen, waar calvinistische drijfverijen het volk in beroering brachten, langsheen de grootsche internationale politiek, die het plan voor de algehele « kerstenhede » tegenwerkte, tot aan zijn consummatum est.

Veel blijft in dit werk nog gedeeltelijk onbesproken — het is trouwens niet doenbaar alle facetten der nederlandsche geschiedenis

der 16de eeuw weer te geven in één enkele studie — b.v. het bestuur van Alva, de werking van Oranje, het aandeel der edelen in den opstand, de oprichting der nieuwe bisdommen e.a., maar deze leemten, als ik het zoo noemen mag, doen echter niets af aan de waarde van dit boek. De Schrijver stelde zich tot doel Philips II te behandelen als Prins der Nederlanden. We zien hem eerst midden zijner geliefde onderdanen als de gevierde « Prince naturel », maar stilaan komt er een kloof tusschen Spanje en de Nederlanden ten gevolge der ondergrondse werking van enkele edellieden en calvinistische reformatoren onder stuwning van Oranje, en doordat de koning niet tijdig en hardnekkig genoeg wellicht op het gepaste oogenblik ingrijpt. Philips was te rechtzinnig, een te geloovig man om zonder scrupules als een tyran zijn tegenstander te slaan. Vele punten betreffende Philips II worden in dit boek in een nieuw daglicht gesteld, en ingezien tevens na lezing van het werk. Nochtans zou m.i. een meer concrete behandeling van Philips' werking in verband met de Nederlanden beter hebben doen uitschijnen welke de godsdienstige en politieke doelstellingen waren van den vorst ten overstaan van de 17 provinciën. Zoo kan men ook betreuren dat de Schrijver geen bibliographische en archivalische nota's heeft ingelascht in zijn studie. Niettegenstaande deze kleine tekorten — voor een synthetisch werk der 16de eeuw immers zijn nog een hoop detailstudies broodnodig — brengt dit boek, naast dit van L. Pfandl en enkele anderen, een rehabilitatie van Philips II, die niettemin nog een groote onbekende blijft.

Zonder vooringenomenheid is dit werk geschreven, en daarin ligt misschien wel zijn groote waarde. In eenvoudige, vlotte stijl opgesteld leest dit boek aangenaam; vulgariseerend, maar toch wetenschappelijk, zal het aan iedereen voldoening schenken, en de vorscher der 16de eeuw voor de geschiedenis van den lande herwertsovere zal er interessante aspecten en problemen in vinden tot verdere studie.

Milo KOYEN.

* * *

MARIANUS, *Maria's Kapelaan. Herman Jozef*. Tongerlo, 1943, 166 blz. in kl. 8°.

Van de hand van Marianus verschenen reeds meerdere werkjes over O. L. V. in eenvoudigen volkschen trant. Dit heiligenleven van Herman Jozef is eveneens mariaal opgevat.